

Amerika helpt Europa alleen als het zichzelf kan helpen en dwingt zo opnieuw tot meer Europese samenwerking

Posted on 21 februari 2026 by Gastauteur

*door Sybren Singelsma**

J.D.Vance en Marco Rubio hebben een beetje 'bad cop-good cop' gespeeld met de Europese leiders op de afgelopen veiligheidsconferenties die jaarlijks in München worden gehouden.

Beiden verkondigen de boodschap van president Trump, dat Europa te weinig doet aan zijn eigen defensie, jarenlang heeft geprofiteerd van de Amerikaanse veiligheidsgarantie, cultureel decadent en verzwakt is, met een cultuur die wordt ondermijnd door massa-immigratie et cetera.

Na de 'heldere' speech van J.D. Vance van vorig jaar was de speech van Marco Rubio, met vele historische en persoonlijke verwijzingen en een appèl op gedeelde

waarden, bijna een klassiek vriendelijk diplomatiek verhaal.

Ogen geopend

De Europese leiders waren blij opgelucht en onthaalden Rubio op een staande ovatie. Dat past in een beleid van het zoveel mogelijk paaien van Trump en schuldbewust erkennen dat Europa te weinig heeft gedaan aan zijn eigen defensie.

De Amerikanen klaagden al tientallen jaren over de karige Europese defensie-inspanningen en drongen aan op 'burden sharing'. De combinatie van de Russische inval in Oekraïne en de tirades van Trump hebben de Europese leiders de ogen geopend en ze zijn meer gaan uitgeven aan defensie.

De NAVO-strategie was tijdens de Koude Oorlog gebaseerd op een combinatie van 'Forward Defense' en nucleaire afschrikking. De voorwaartse verdediging was georganiseerd in de centrale sector, de grens met het Oostblok. De filosofie was dat Europa het zich niet kon veroorloven een groot slagveld te worden, want dan zouden we zelf dat wat we verdedigen verwoesten, maar dat we de vijand meteen op de grens zouden vastpinnen. In die centrale sector zaten zowel Europese als Amerikaanse troepen. Met name die laatste zouden zorgen voor de zogenaamde 'koppeling'.

Koppeling

Met die koppeling werd bedoeld dat de Europese veiligheid was gekoppeld aan de Amerikaanse en dat de Verenigde Staten kernwapens zouden gebruiken mochten de NAVO-troepen onder de voet worden gelopen. De afschrikking van die nucleaire optie zou zo reëel moeten zijn dat de Sovjet-Unie ook niet aan een conventionele aanval zou beginnen. Dit was jarenlang NAVO-beleid, zoals bijvoorbeeld verwoord in de Nederlandse Defensie-nota van 1984-1993:

'De regering meent dat de nucleaire strategische strijdkrachten van de Verenigde Staten de kern van de Westerse afschrikking vormen. Daarnaast moet ter afschrikking van een aanval in Europa een koppeling bestaan tussen deze strijdkrachten en die in West-Europa. Deze koppeling wordt, behalve door de aanwezigheid van enkele honderdduizenden Amerikaanse militairen ook tot stand gebracht door nucleaire wapens die vanaf West-Europees grondgebied doelen in

het gebied van het Warschaupact kunnen bedreigen.'

MAD

Daarbij werd er stilzwijgend van uitgegaan dat als je eenmaal tactische kernwapens gebruikt de strategische kernwapens nooit ver weg zijn en de koppeling dus de dreiging in zich heeft van een totale oorlog tussen de VS en de Sovjet-Unie, de zogenaamde Mutual Assured Destruction, bekend onder de toepasselijke afkorting MAD.

De oorlog werd dus onmogelijk gemaakt doordat een oorlog voor alle deelnemers alleen maar verlies zou opleveren.

Twee vragen

De geloofwaardigheid van het concept werd ondermijnd door twee zaken. De eerste was de vraag waarom de Amerikaanse president strategische kernwapens zou inzetten – en dus het bestaan van de VS zelf riskeren – als de Russische troepen toch al in Noord-Duitsland zouden staan en Europa *de facto* verloren zou zijn.

De tweede vraag was dat als de voorwaartse verdediging sterk zou zijn en de Russische troepen daadwerkelijk zou kunnen tegenhouden, er een risico bestond van een langdurige oorlog in Europa waarbij geheel Europa verwoest zou worden zonder dat er een helder moment zou zijn dat de Amerikaanse president zich genoodzaakt zou zien kernwapens in te zetten. Zo zou een sterke Europese conventionele defensie juist oorlog mogelijk maken.

In beide gevallen zou de koppeling niet werken.

Het antwoord was een Europese verdediging die vooral als 'tripwire', struikeldraad, zou dienen om de Amerikaanse nucleaire garantie in werking te stellen wat voldoende afschrikwekkend naar Rusland zou zijn om maar überhaupt niet aan het avontuur te beginnen. In de praktijk betekende dit een Europese defensie die net niet voldoende zou moeten zijn om het alleen te redden.

Maar dat was de Koude Oorlog en toen viel de Muur. Dat leidde enerzijds tot een forse oostwaartse uitbreiding van de NAVO in 1999 en 2004, maar anderzijds tot onduidelijkheid over het strategische concept. Het Nederlandse leger ging scholen

bouwen in de Derde Wereld en kweet zich van humanitaire missies, liet zich meeslepen in de Amerikaanse oorlog tegen het terrorisme in Irak en Afghanistan en hield zich bezig met piraterij en conflicten over energie en grondstoffen.

Trump houdt niet van paradoxen

En toen kwamen Poetin en Trump. President Poetin heeft op vakkundige wijze een nieuw doel aan de NAVO gegeven, de verdediging van het gebied van het bondgenootschap tegen een Russische dreiging. De helderheid van de Koude Oorlog is terug, alleen is de oorlog niet meer koud maar al lang hybride.

Trump, geen liefhebber van paradoxen, voegde daar nog wat extra helderheid aan toe. Wij gaan ons eigen bestaan niet op het spel zetten en we hebben bovendien andere zaken aan ons hoofd. J.D. Vance zei het vorig jaar in München – na een lang exposé over een Europa dat zijn waarden verwaarloost als volgt:

'… want zoals president Trump al genoegzaam duidelijk heeft gemaakt, vindt hij dat onze Europese vrienden een grotere rol moeten spelen in de toekomst van dit continent. We hebben de indruk dat de term 'lastenverdeling' niet echt tot u doordringt, maar een belangrijk onderdeel van dit samen in een alliantie zitten, vinden wij, is dat de Europeanen een tandje bijzetten terwijl Amerika zich richt op gebieden in de wereld die in groot gevaar zijn.'

Rubio en Eisenhower

Marco Rubio was dit jaar wat beleefder, maar de laatste zin van zijn speech was helder:

'En ik ben hier vandaag om duidelijk te maken dat Amerika de weg baant naar een nieuwe eeuw van voorspoed en dat we dit opnieuw samen met u willen doen, onze dierbare bondgenoten en onze oudste vrienden. We willen het samen met u doen, met een Europa dat trots is op zijn erfgoed en geschiedenis, met een Europa dat de geest van creativiteit en vrijheid bezit, dat schepen de onbekende zeeën op stuurde en onze beschaving deed ontstaan, met een Europa dat de middelen heeft om zichzelf te verdedigen en de wil om te overleven.'

Het valt op dat zowel Vance als Rubio Europa als een geheel benaderen, veel meer dan de Europeanen dat zelf lijken te doen.

Generaal Eisenhower zei overigens hetzelfde in de beginjaren van de NAVO als Supreme Allied Commander Europe (SACEUR), de hoogste militaire bevelhebber van de NAVO-operaties:

'Denemarken, Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk, Italië en West-Duitsland zouden één federale staat moeten vormen. Amerika zou daar flink wat geld aan kunnen uitgeven, want dan zouden we iets succesvols, sterks en robuusts krijgen. Maar de [Europese] politici geven het in angst en wanhoop op.'

Laten we zeggen dat Vance en Rubio in een stevige traditie staan. Tegelijkertijd kun je de vraag stellen of de koppeling van de Europese aan de Amerikaanse veiligheid inclusief een nucleaire garantie politiek wensdenken was of militaire realiteit.

Europa kwetsbaarder dan ooit

Nu is de realiteit in ieder geval dat Vance duidelijk heeft gemaakt dat de Amerikaanse focus elders ligt: 'terwijl Amerika zich richt op gebieden in de wereld…' en Rubio duidelijk maakt dat de VS Europa alleen maar zal helpen bij haar eigen verdediging, niet dat de VS het eigen bestaan op het spel zal zetten om Europa te redden: '… met een Europa dat de middelen heeft om zichzelf te verdedigen en de wil om te overleven'.

We helpen, maar alleen als jullie jezelf kunnen helpen en de Amerikaanse hulp eigenlijk niet nodig is, een scenario vergelijkbaar met de steun die toenmalig president Biden aan Oekraïne gaf.

In deze situatie is Europa kwetsbaarder dan ooit, zonder een geloofwaardige Amerikaanse nucleaire garantie en een niet op peil zijnde conventionele verdediging.

Nu zijn de prestaties van het Russische leger in Oekraïne niet zodanig dat een onmiddellijke massale inval hoeft te worden gevreesd. De Russische werkwijze is anders, knabbelen aan de randen en sabotage en ondermijning in de Europese landen.

Willen de Amerikanen ons helpen deze dreiging te weerstaan dan moeten we tonen dat Europa 'de middelen heeft om zichzelf te verdedigen en de wil om te overleven'.

Trumps beleid is gebaseerd op een lange Amerikaanse traditie

Net als in de jaren ’40 en ’50 dwingen de Amerikanen Europa zich te verenigen. Militair: de middelen. En politiek: de wil om te overleven. Destijds was de Marshallhulp de hefboom, nu is het het beleid van Trump. Dat beleid is niet gebaseerd op wispelturigheid, maar op een zeer lange traditie in het Amerikaanse denken.

Trump uitzweten zal dus niet volstaan, verdere politieke en militaire samenwerking en eenwording wordt nog maar eens door de Amerikanen afgedwongen. Dat is misschien een mooi agendapunt voor de Münchener veiligheidsconferentie van 2027.

**Sybren Singelsma studeerde geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen met een speciale belangstelling voor het proces van Europese samenwerking en eenwording. Hij heeft verschillende functies op Europees niveau bekleed, laatstelijk als ambtenaar van het Europees Comité van de Regio’s.*

***Wynia’s Week** brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video’s en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!*